01/02/2026

Φιλόπτωχος Αδελφότητα Ανδρών Θεσσαλονίκης: 155 χρόνια προσφοράς

/ Επικαιρότητα

Με ιστορία 155 ετών, η Φιλόπτωχος Αδελφότητα Ανδρών Θεσσαλονίκης (Φ.Α.Α.Θ.) αποτελεί τον παλαιότερο εν ενεργεία οργανισμό της πόλης. Είναι, μάλιστα, η μοναδική από τις δεκάδες αντίστοιχες αδελφότητες που ιδρύθηκαν στον οθωμανικό και ελληνικό χώρο τη δεκαετία του 1860-1870 και κατάφερε να επιβιώσει μέχρι σήμερα. Ανάμεσα στα έργα που σφράγισαν τη διαδρομή της, ξεχωρίζει η ίδρυση και διαχείριση των χριστιανικών νεκροταφείων της Θεσσαλονίκης, με κορυφαίο παράδειγμα την Ευαγγελίστρια.

Αυτές και πολλές ακόμη άγνωστες πτυχές της ιστορίας της αδελφότητας περιλαμβάνονται στον επετειακό τόμο των 150+ ετών της Φιλοπτώχου Αδελφότητας Ανδρών Θεσσαλονίκης, που θα παρουσιαστεί αύριο, Δευτέρα, στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, παρουσία του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, ο οποίος πραγματοποιεί ήδη επίσκεψη στην πόλη.

Ο συγγραφέας του έργου, ο Δρ Οικονομικής Ιστορίας Ευάγγελος Χεκίμογλου,

εξηγεί ότι η συγγραφή του τόμου στηρίχθηκε σε εξαιρετικά πλούσιο αρχειακό υλικό: το αρχείο της ίδιας της Αδελφότητας, το οικογενειακό αρχείο του προέδρου της Γιώργου Κωνσταντινίδη -που εκτείνεται σε πέντε γενιές, καθώς και το αρχείο της πάλαι ποτέ ορθόδοξης χριστιανικής κοινότητας της Θεσσαλονίκης.

«Είναι η ιστορία της Φιλοπτώχου Αδελφότητας», σημειώνει, μιλώντας στο Αθηναϊκό-Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων ο κ. Χεκίμογλου, υπογραμμίζοντας πως το ιδιαίτερο βάρος του βιβλίου δεν βρίσκεται μόνο στη φιλανθρωπική δράση, αλλά και στη συμβολή του στην ιστοριογραφία της πόλης.

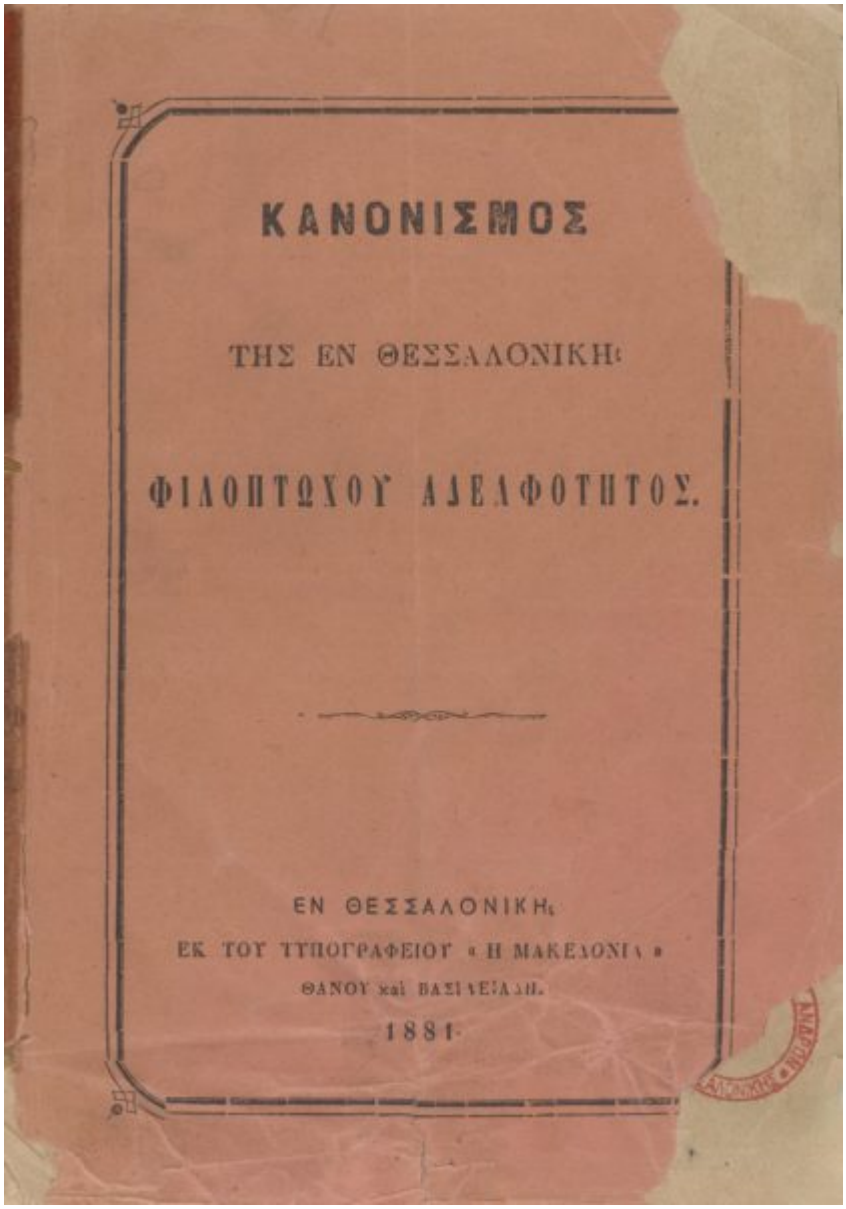
Όπως τονίζει, η Αδελφότητα υπήρξε προϊόν της ελληνικής κοινότητας της Θεσσαλονίκης του 19ου αιώνα, μιας κοινότητας λιγότερο γνωστής και ουσιαστικά «αθέατης» μέσα στη μετέπειτα εξέλιξη της πόλης. «Μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών και την εσωτερική μετανάστευση από την ενδοχώρα της Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη, οι ντόπιοι Θεσσαλονικείς περιορίστηκαν σε μικρό ποσοστό,

περίπου 1/8 του πληθυσμού. Η δε αστική τους τάξη είχε διαλυθεί και σε μεγάλο βαθμό είχε εγκατασταθεί στην Αθήνα μέχρι το 1940», αναφέρει ο κ. Χεκίμογλου, κάνοντας λόγο για μια συνιστώσα του πληθυσμού της πόλης που παραμένει ουσιαστικά άγνωστη. «Είναι αστείο», λέει χαρακτηριστικά, «να λέμε " η Θεσσαλονίκη είναι ελληνική" και ο ελληνικός πληθυσμός της Θεσσαλονίκης να μην έχει ιστορηθεί». Έτσι, μέσα από την εξέταση των πρώτων 50 χρόνων της Αδελφότητας, ο τόμος επιχειρεί να καλύψει ιστοριογραφικά κενά γύρω από την ελληνική κοινότητα της Θεσσαλονίκης.

Ιδιαίτερη θέση στο έργο κατέχει και η συμβολή της Αδελφότητας στη δημιουργία των χριστιανικών νεκροταφείων. «Η Φιλόπτωχος ίδρυσε την Ευαγγελίστρια και την επέκτεινε διαδοχικά μέχρι να πάρει το σημερινό της σχήμα. Δημιούργησε ακόμη το νεκροταφείο της Αγίας Παρασκευής, ενσωμάτωσε τα βουλγαρικά νεκροταφεία που προϋπήρχαν το 1912 και δημιούργησε κι άλλα νεκροταφεία που δεν υπάρχουν σήμερα», σημειώνει ο συγγραφέας.

Η διαχείριση αυτών των χώρων, σύμφωνα με τον ίδιο, δεν είχε μόνο υγειονομική σημασία, αλλά αποτέλεσε και βασικό οικονομικό πυλώνα της αδελφότητας. «Η Αδελφότητα διεύθυνε τα νεκροταφεία και τα λειτουργούσε με εθελοντές – μέλη της. Οπότε δεν υπήρχε κόστος διεύθυνσης και εποπτείας τους. Αυτό δημιουργούσε ένα σημαντικό πλεόνασμα, το οποίο κατευθυνόταν στη φιλανθρωπία», εξηγεί, θυμίζοντας ότι έτσι συντηρούνταν οι άποροι, σε εποχές όπου δεν υπήρχαν συντάξεις ή κρατικά επιδόματα.

«Παράλληλα, η αδελφότητα κινητοποίησε τους Έλληνες γιατρούς της Θεσσαλονίκης -οι οποίοι στα τέλη του 19ου αιώνα δεν ξεπερνούσαν τους είκοσι, ώστε να προσφέρουν εθελοντικά υπηρεσίες σε απόρους, ενώ η ίδια κάλυπτε τα έξοδα των φαρμάκων», προσθέτει ο κ. Χεκίμογλου. Με τον τρόπο αυτό, ενίσχυε ένα στοιχειώδες υγειονομικό σύστημα της ελληνικής κοινότητας, που περιοριζόταν τότε σε ένα νοσοκομείο και αργότερα σε μία κλινική μετά την πυρκαγιά του 1890.

Ένα έργο 1.200 σελίδων που φτάνει μέχρι το σήμερα

Ο τόμος, ωστόσο, δεν περιορίζεται στο παρελθόν. Με έκταση 1.200 σελίδων, φτάνει μέχρι το σήμερα, καταγράφοντας αναλυτικά, «θητεία προς θητεία», το έργο όλων των διοικητικών συμβουλίων.

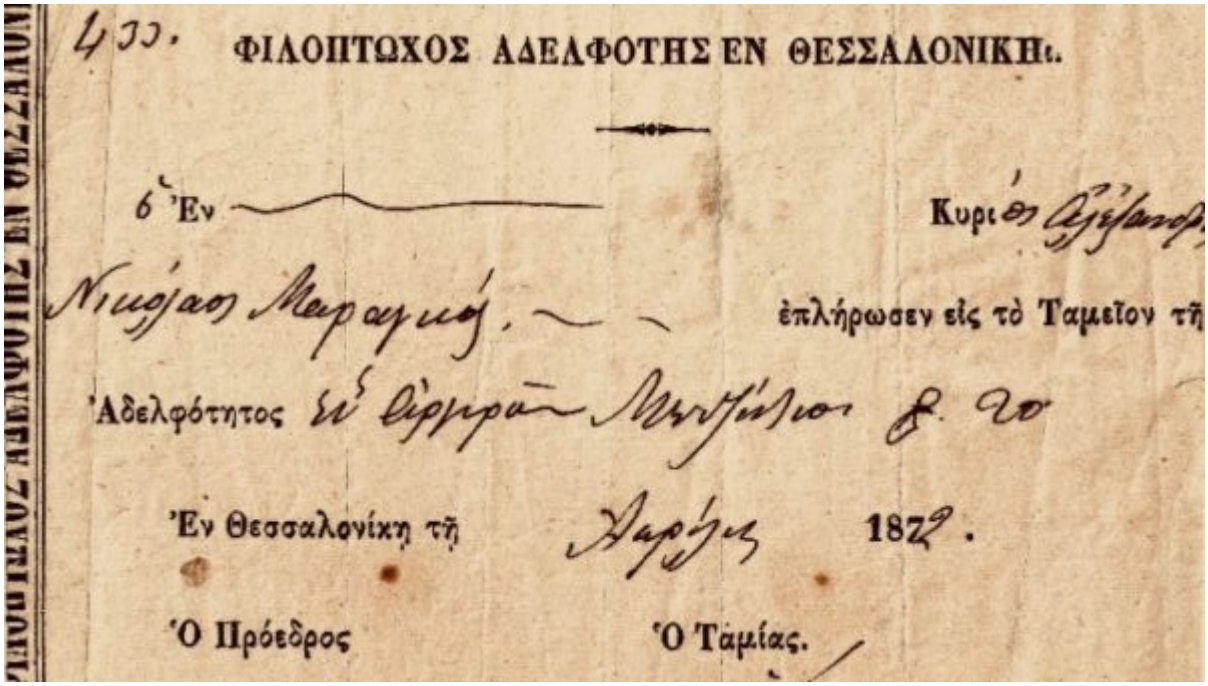
Σημαντικό κεφάλαιο αποτελεί και η περίοδος κατά την οποία τα νεκροταφεία αποσπάστηκαν από την Αδελφότητα και πέρασαν στον Δήμο. «Κάποια στιγμή το 1832, εξαιτίας πολιτικών αντιζηλιών, τα νεκροταφεία πέρασαν στο Δήμο, με βίαιο τρόπο. Παρά την απώλεια των εσόδων, η Φιλόπτωχος συνέχισε το έργο της, διαθέτοντας το κτήριό της στην πλατεία Αγίας Σοφίας για τα συσσίτια και τη διαμονή φοιτητών κατά την περίοδο της κατοχής», αναφέρει ο συγγραφέας.

Η Φ.Α.Α.Θ. ανέθεσε στον Ευάγγελο Χεκίμογλου τη συγγραφή του βιβλίου με

χρονικό ορίζοντα το ενάμιση έτος, κάτι που θα ήταν αδύνατον χωρίς την προεργασία του επί τέσσερις δεκαετίες στη μελέτη της ελληνικής κοινότητας Θεσσαλονίκης.

Ο τόμος συνοδεύεται από πλουσιότατο εικονογραφικό υλικό, που στηρίζεται κατά 80% στο οικογενειακό αρχείο του Γιώργου Κωνσταντινίδη, καθώς και στο νεότερο φωτογραφικό αρχείο της Αδελφότητας. Οι εικόνες δεν περιορίζονται στην ιστορία του σωματείου, αλλά αποτυπώνουν και σημαντικές προσωπικότητες της Θεσσαλονίκης που πέρασαν από τις τάξεις του.

Η παρουσίαση του επετειακού τόμου θα πραγματοποιηθεί αύριο, Δευτέρα 2 Φεβρουαρίου, στις 7:30 μ.μ. στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, παρουσία του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, και θα πλαισιωθεί από συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Θεσσαλονίκης.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ:

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης στις εκδηλώσεις για τα «150+5» χρόνια της Φιλοπτώχου Αδελφότητας Ανδρών Θεσσαλονίκης

(Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ)